

Н.І. Єсінова, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

М.В. Глюха, студ. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Актуальність теми полягає в тому, що безробіття в Україні є однією з соціально-економічних проблем сучасного розвитку економіки та негативною важливою характеристикою конкурентоспроможності ринку праці. Це помітно, в поглибленні бідності та соціальної нестабільності у суспільстві.

Зростання безробіття становить загрозу стабільному національному розвитку та національній безпеці, оскільки може виступати головною причиною соціально-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових та ключових у життєзабезпеченні країни підприємств (особливо військово-промислового комплексу) або ж добре організованих професійних груп (вчителі, лікарі, шахтарі, енергетики тощо). Безробіття стає фактором дестабілізації і у тому випадку, коли суттєво зростає кількість осіб, які упродовж тривалого часу шукають роботу – люди знаходяться у відчаї, погано контролюють свою поведінку і здатні на будь-які погрозливі вчинки, у тому числі й антиурядові акції.

Нестача достовірної інформації про стан безробіття в Україні створює приховану форму, та небажання чи неможливість значної частини безробітних осіб працездатного віку реєструватися в службах зайнятості.

Безробіття веде до прямого падіння раніше досягнутого рівня життя. Допомога по безробіттю завжди менше заробітної плати та має тимчасовий характер. Зростання безробіття знижує купівельний і інвестиційний попити, скорочує обсяги заощаджень у населення.

Підвищення можливостей економіки щодо забезпечення робочими місцями відчутно особливо у сфері підприємництва. Щодо розширення зайнятості на селі, то воно пов'язане з підтримкою й заохоченням розвитку різноманітних видів діяльності на сільських територіях, що підтверджується досвідом зарубіжних країн, а також створення сприятливого соціального середовища для підвищення престижу та мотивації праці, насамперед у молоді, привабливих умов для проживання у сільській місцевості, зупинення руйнації об'єктів соціальної інфраструктури.

Необхідно створювати соціально-економічні та правові умови для сприяння зайнятості на селі, збільшення престижних робочих місць у галузях сільського господарства і соціальної інфраструктури відповідно до потреб села.

Безробіття має деякі позитивні свої сторони. По-перше, підвищення соціальної цінності робочого місця, по-друге, збільшення особистого вільного часу та свободи вибору місця роботи, по-третє, зростання конкуренції між працівниками, по-четверте, зростання соціальної значимості й цінності праці.

Пожвавлення економічної діяльності, збільшення обсягів інвестиційних вкладень у розвиток малого підприємництва позитивно впливатимуть на створення нових робочих місць і сприятимуть зростанню рівня зайнятості населення. Більш ефективному використанню наявних та створенню додаткових робочих місць сприятиме впровадження нового для України стандарту – мінімальної погодинної заробітної плати. Матиме позитивний вплив на підготовку кадрів для галузей економіки.

Ураховуючи те, що рівень безробіття залишається високим є підстави для ствердження, що на сучасному етапі формування ринку праці, проблему безробіття потрібно вирішувати як на регіональному і національному, так і на міжнародному рівні. Практика країн з розвинутою економікою свідчить, що країни, які регулюють ринок праці з урахуванням національних і міжнародних пріоритетів, мають низький рівень безробіття і висококваліфіковану робочу силу. Це, передусім, ставить завдання щодо радикальних змін державної політики, починаючи від професійної орієнтації молоді та завершуючи принципами регулювання оплати праці.

Упровадження ринкових механізмів господарювання вимагає від держави, регіональних органів управління завчасної розробки та реалізації соціальних гарантій у сфері зайнятості населення працездатного віку. Тим більше, що значна частина населення зараз перебуває в умовах вимушеної неповної зайнятості. Лише чисельність працюючих в режимі неповного робочого тижня (дня) перевищує 2 млн чоловік.

Таким чином, проблема безробіття в Україні набуває особливої актуальності і потребує глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій, які можуть використовуватися для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на забезпечення продуктивної зайнятості економічно активного населення країни і зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня.